

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :		Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok ...	4 koruny — hal.	EDVARD SÁNDORFI.	Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
Na pol roka ...	2 " — "	Majiteľ a vydavateľ :	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
Na štvrt' roka ...	1 " 20 "	JAN MOLNÁR	ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>			malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Ľudák a liberál.

Mnohí naši nižšieho stavu ľudkovia ešte vždy nevedia, že čo je to ten «ľudák a čo liberál»? Táto hádka ešte mnohým dobrým ľuďom zavracia hlavy. A preto som si umienil, že teba môj drahý ľudu o tejto vážnej hádke i ja poučím.

Jeden liberálny rychtár domnievajúc sa, že som ja tiež z toho filištinského tábora, takto sa vyslovil predo mnou :

— Veď ja neviem pán ....!, prečo tí kňazi prvej boli všetci len pri vláde a teraz sú ľudáci? Veď to prvej nebývalo ľudovej strany.

— To vám je takto pane rychtár. Ak nielo vetrov, na strome listie samo od seba nezašumí. A tak je to aj s tými kňazmi, vlastne, so všetkými nami kresťanmi. Dokiaľ vláda nezačala takýto vetrík púšťať na našu vieru a cirkev svätú, dotiaľ i naše kňazstvo s vládou držalo. Akonáhle ale vládný vietor započal silnejšie na našu sv. cirkev dorážať, a zo siedmych konárov (sviatostí) ratolesť oblamovať a na cirkevné majetky zuby vycerovať, i kňazi sa chytili ako sluhovia boží, svoju a našu matku, nevestu Krista Pána, svätú cirkev brániť. A takto robiť je nielen kňazov, ale i našou svätou povinnosťou, a na toto sme sa zaviazali pri svätom krste i pri sviatosti birmovania.

Medzi všetkými vážnejšími kresťanskými občanmi Uhorska, tak kňazmi jako aj svetskými, vydržovali sa porady o tej veci, že akým spôsobom by sa dala táto nebezpečná urážka cirkve sv. napraviť. Rozumie sa, že takíto múdri, poctiví a starostliví mužovia vynašli spôsob ten, že by starú, už od dáva zabudnutú ľudovú stranu z jej tvrdého spánku znovu prebudili.

— A to už bola dakedy ľudová strana? spytuje sa rychtár.

— Veru bola, bárs aj pod iným, menom ale od toho času do teraz nebolo na ňu potreby.

— A kto-že je to všetko tá ľudová strana? podotkla rychtárka.

— Nuž my všetci kresťania, bohatí i chudobní, ktorí po kresťanský smýšľame: pán, roľník, remeselník atď., ktorý je uhorský občan a krajinskú daň platí. Ale nás sedliakov, roľníkov, remeselníkov a biedného chudobného ľudu je najviac; žijeme všetci len tak, leda by sme dýchali a vždy nám čo to do gazdovstva, ba i do živnosti chybuje, a neraz musíme si i od úst odtrhnúť to alebo to, len aby nám na väčšiu farchu dajaká exekúcia neprišla, a neraz aj tak trpko nám príde, že by nejeden z nás už dávno bol zúfal, keďby ho tá prenasledovaná cirkev svätá slovom božím k trpezlivosti a oddaniu sa do vôle božej nepovzbudzovala.

Ten sedliak chudák skoro deň nocou ustavične pracuje a nemôže sa ničoho dorobiť a vždy je dlžen: tu židovi v rozličných starostiach za pálenku, tu zase sklepníkovi tiež židovi za múku a stravu. Tamten fa už žaluje, že mu ani interesu, ani kapitálu nesplácaš, narástol ti veľký kapitál, ku tomu ti nakladú útrat viac nežli obnáša kapitál. Teraz ti príde tvoja poslednia chatrč na bubon s tým heslom: kto dá viac! Ty plačeš, rmútiš sa, žena i deti tvoje zalamujú rukami a bedákajú, tí páni ale sa teraz robia hluchými; ani fa len nepolutujú, lež ti ešte povedia: ty grobian plať, keď si dlžen! Ty sa vyhováraš, že si toľko nebol dlžen; žid fa okrične brať si, žrať si, máš za čo platiť! Tvoja hlava plná starostí a biedy nepamätá kedy koľko si nabral. Žid o tom

dobre vedel, že si zábudlivý, len ti pripisoval, kým ťa celého nezamaľoval do toho čertovho protokola.

Všade ťa už len ako mršinu hlúpu a nezbednú vysmieľajú, a ty do ich kapsi svoje krvopotne vymozolované groše vláčiš a nikdy ich nasiať nimi nemôžeš. Ale keď ablegátske voľby prídu, vtedy by ťa aj oblizovali, taký si im dobrý. Ale urob aj ty s nimi tak, ako oni s tebou pred voľbami: obrať im chrbát; ty máš svojich kresťanských ľudových ablegátov, nie liberálov tatárov, ktorí len po tatársky s tebou zachodia, keď je už po voľbách.

Dane ťi už tolké na krk navalili, že zhrbený ledvaj kašeš pod nimi. Ideš do práva, sotva sa tej pravdy dožiješ. Žid má peniaze, a pri peniazoch má i rozum i pravdu. Veď dnes za peniaze kúpiš peklo i raj! A páni sa ťa nepýtajú kde vezmeš, len daj, čo bys' to hneď aj ukradnúť. Nehľadia na to, že ty so ženou s deťmi hladuješ; ich do toho nič.

— Nuž ale kde-že tolké peniaze z celej krajiny sa podievajú? pýta sa zas' podrychtár.

— Kde? Poviem vám len dva z tisíc príkladov pozorujte!

Naši predkovia prvej len raz, alebo dva rázy do roka — aj to len v čas potreby — pod holým nebom držiavali poradu, snem, a na tých dvoch viacej aj osožnejších zákonov vyniesli, nežli teraz za celé roky.

A teraz jeden krajinský dom (snemovňa) milliony zlatých koštuje, a keď sa im znevidí zruťtia ho, a je po millionoch; vystavia druhý i krajší ale i raz toľko ešte drahší. Matriky nám prvej za darmo tí kňazi viedli a matriky boli veru vždy v poriadku; dnes už milliony platíme len na platy matrikárom a mimo toho knihy, papiere a kancelár si platí každá obec osobitne. A kolké stá millionov našich mozolných ide tak do priepastí. A potom tiež tie premnohé penzie veľké, ktoré dávajú sa prepadnutým ministrom, nadžupanom, zdravým ešte vojenským pánom; ďalej výdavky na kadeaké divadlá, nekresťanské školy, na tie prepadené voľby atď. atď., to všetko ohromné milliony stojí.

Nuž hľa moji drahí, my sme to, čo to na všetko platíme a neriekneme nič!

Však ale buď Bohu chvála našli sa takí spravедliví a poctiví kresťanskí mužovia, ktorí sa za nás ohlasujú a i zastanú nás vždycky.

Len-že ich doposiaľ bolo málučko ešte, lebo ste si liberálov vždy volievali, a tí nás veru poriadne srychtovali tak, že sme až suchoty dostali.

Teda bratia kresťania a spolurodáci! Dajte si už pokoj s tými tatármi, ale si voľte ľudáka, statočného, kresťanský smýšľajúceho, ktorý nás i našu cirkev sv. z drapov liberalismu vytrhnúť sa usiluje. Budme s ľudákmi, pomáhajme im. Ako vojsko za svojim vodcom, tak idme za nimi, k nim sa túľme, oni nás obrania. Veď z nás kresťanov, sedliakov, roľníkov, remeselníkov a našich dobrých vodcov pozostáva tá ľudová strana. Veď dobre viete, že nás vždycky upozorňujú naši duchovní otcovia, žeby sme sa chránili takých judášov, ktorí nám i križe zo škol vyhadzujú a lámu, vieru potupujú, učenie o Bohu v školách zakazujú, Krista zapierajú, cirkev sv. za oškľivosť vychýrujú, jedným slovom Boha nenávidia. Keď bys' hľa, na takého judáša ablegáta pri voľbách hlasoval, jemu podobný by si bol. Stal by si sa nepriateľom cirkve svojej svätej, a vyplnilo by sa to slovo Kristové na tebe: kto cirkev sv. neposlúcha, buď tebe ako pohan a publikán.

Teda sem sa maj ku ľudovej strane, ku Bohu, ku Kristu nášmu Pánovi, k našej matke cirkvi sv. a vtedy sa vyplní zase to druhé slovo Spasiteľa nášho k svätému Petrovi povedané: Petre! ty si skala a na túto skalu vystavím cirkev moju a brány pekelné nepremôžu ju.

Nech žije ľudová strana!

Supplikant.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Voličia spišsko-sobotského okresu opäť vyšlú deputáciu k Petrovi Ráthovi, kraj. vyslancovi čacanského okresu tým cieľom, aby prijal kandidatúru tamojšieho okresu. Raz už boli vyhľadali v tejto záležitosti Petra Rátha, ktorý, ačpráve ho ubezpečili, že ho zvolia jednohlasne neprejavil náklonnosť k prijatiu kandidácie. Popradčania teraz znova pokúsia sa o prevedenie svojho úmyslu.

Škoda tolkej liberálnej horlivosti. Eud je tam na toľko ľudový, že len s najväčším namáhaním podarilo by sa liberálnym kortešom akú-takú stranu zbúchať. Také namáhanie ale stojí veľa groší a už veru k vôli vrecku

liberálnych naháňačov ani p. Ráth nebude tisícky von oblokom rozhadzovať. Liberálni korteškovia, vy musíte sa uspokojiť s tým pre vás veľmi smutným príslovím: keď to neide, neide to.

Jako to už pred voľbami býva, aj teraz sľubujú sa tie povestné *mosty*. Jeden sľubujú vystaviť pri Lubochni, potom pri Liskovej, pri Liptovskom sv. Mikuláši a konečne pri Svätom Jáne. Tieto sľubované mosty budú akiste na to, aby mohli ľudákov do liberálneho tábora previesť, tak ako previedli už viac rázy Nemeckú Lupču. Ale Lupčania sa dovŕtli, už zunovali vyčakávať ten sľubovaný most a chcjú si ho teraz vystaviť na svoje vlastné útraty, nafákajúc na všetky nespĺnené liberálne sľuby.

Delegácie.

Delegácie zasadnú 20. t. m. V uhorskej delegácii zastúpené sú všetky frakcie liberálnej strany (gróf Tivadar Andrassy, gróf Apponyi, Falk, Gařari, Horánszky, Desider Szilágyi, obidvaja Tiszovci atď.). Z ľudovej strany budú tam: gróf Ján Zichy a Štefan Rakovszky; z Ugronovej: Gabriel Ugron a Ludvík Holló. Predmetov bude dosť: trojčlenový spolok, Bosna a Hercegovina a čo s tým súvisí, Čína, Búri a p. Pravdepodobne bude reč aj o tej konvencii Srbov s Ruskom.

Vyšlo šidlo z vreca.

Na porade o tej povestnej inkompabilitete konečne vysvitlo, že čo stojí vlastenecký cit niektorých vlasteneckých pánov.

Zopakujeme na krátko, že zákononávrh o inkompabilitete vyslacov má ten cieľ, aby ablegáti nemohli nadužívať svoje postavenie ku novým zárobkom u kadeakých židovských bankách a fabrikách.

Starý Koloman Tisza a jeho syn postavili sa proti návrhu, ba starý Tisza aj vyhráždil sa, že on dľa toho bude sa naďalej chovať ako sa tento návrh po jeho chuti premení alebo nie. On a jeho privrřenci chceli by, aby ostalo všetko na starom, a aby mohli sebe pekné vlastenecké zárobky zadovážiť ako vyslanci. Pomáhal starému Tiszovi aj gr. Széchenyi, vyslovil sa, že uhorské zemanstvo je odkázané na takéto zárobky. Szilágyi odpovedal mu, že jesto aj iný spôsob zarábať si.

Ministerpredseda osvedčil sa, že premeny síce daktoré prijíma, ale nedovolí, aby sa zákononávrh spotvoril.

Tisza je teda úplne porazený. No zaslúžil si toho dávno. Zákon tento vo všeobecnosti už aj na sneme prijali asíce jednohlasne s veľkým oduševnením.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Po vyvolení členov delegacie prešli k pojednávaniu smluvy s Uhorsko-horvatskou morskou paroplavebnou spoločnosťou, ktorú referent gróf Teodor Batthyány odporučal k prijatiu.

Franc Major Iudák oproti smluve Uhorsko-horvatskej spoločnosti mal tú námietku, že je prekážkou slobodnej plavby. Návrh vo všeobecnosti prijíma.

Julius Lukács mal tú námietku proti spoločnosti, že sa nestará o uplatňovanie maďarskej reči.

Minister Hegedüs sľubuje, že sa postará o náležité uplatnenie maďarskej reči. Ale ťažko je najst' takých, ktorí sú troch-štyroch jazykov znalí medzi Maďarmi. Kapitánov maďarských niet ani za obchodníkov pri plavebnej spoločnosti neprihlasujú sa maďarskí ľudia.

Visontai interpeloval ministra v záležitosti temešvárskej topánkovej fabriky «Turul». Eebrika «Turul» len pod tou podmienkou dostáva od štátu subvenciu, že zamestnávať bude výlučne uhorských robotníkov a obuv dorábať bude výlučne uhorských robotníkov a obuv dorábať bude výlučne len z uhorskej surovej látky. A teraz pre svoju segedínsku filiálku dala predsa doniesť z Mödlingu 1800 kilogramov topánok, výrobok to cudzieho, rakúskeho priemyslu. Na topánkach zhotovených v Mödlingu vidieť odznak a adresu temešvárskej fabriky «Turul», z čoho je patrné, že správa fabriky zaviesť chcela uhorské obecenstvo a predávať mu rakúsky výrobok jako výrobok uhorského priemyslu. Minister Hegedüs odvetil, že fabrika podporu štátnu teraz ešte nedostáva.

Či úhor na jar zas' orať?

Robili už próby naši hospodári, že úhor na jar len zabránili a zasiali a zas' zabránili. Jedni mali peknú úrodu, druhí zlú; a tak nevedia rozsúdiť, či úhor zas' orať, alebo nie? Na to odpovedám, že úhor na jar orať je škoda tam, kde je zem ľahká, štrkovitá, priepustná. Tejto neškodí dážde, nezdeptajú hu šváby. To skusili už mnohí, že v úhoroch neoraných na jar, keď je suchý rok a málo dáždu padá, je krásna úroda; je-li mokré leto, tak v hľinačkách úhorných na jar ale neoraných je zbožie plané, vo strkových ľahkých pôdach je i v tomto čase pekné. Čo je príčina? Ľahké pôdy sa nezbijú, néslejú; hľinačky áno, tie sa slejú, a ponevác hľina ťažko vodu prepúšťa v mokrom lete je nie vstave obilia púštat' korienky. Ten gazda, ktorý má radlác (gruber extirpator) ten s ním musí takýto úhor potrhať, poškrábať; slovom kapilaritu zeme, ktorá cez zimu sa utvorila potrhať, a potom siať a zabrániť. Kto má kyprác a radlác (brány na spôsob pluha srobené) tomu nikdy netreba úhor, ani švábovisko (repisko, zemiacisko) na jar orať, len s týmto radláčom poškrábať zem a siať.

Ba kto seje žito do šváboviska (repiska) ten si iba škodu robí, keď na jeseň ho orie. Moc mu v ňom vymrzne. Treba po sobranej švábke korene sobrať, rozsiať žito a zabrániť, a bude mať pekné.

Prečo na strnisku sijdené žito nevyfahá mráz? Lebo zem je uležaná vtedy keď prijdú mrázy. To je príčina i pri švábovisku.

Probujte a neobanujete. Radí vám

Spadovský,
pôvodca «Nauky o hospodárstve»

Pút' do Marie-Cellu.

Odehod 31-ho mája 1901. ráno o 9-tej hodine z Budapeštu. Pripojiť sa môže na nasledujúcich železničných staniach: Vacov (Vác), Ostrihom (Esztergom), (Parkány-Nana), Nové-Zámky (Érsekújvár), Galánta, Prešporek (Pozsony) a Marcheg. — Duchovný vodca velebný pán Ján *Simonsics*, z Trencsén-Teplíc. Spovedateľ bude p. Cyrill Lajoš *Csulák*, bývalý Maria-Cellský spovedelník a okrem toho ešte 7 kňazov. — K súčasťneniu oznámif sa môže do 27-ho mája. — Obsirnejšie vysvetlenie dá: «Kath. utazási iroda», Bpest, IV. Ferencziek tere 2.

Na výstrahu tatárom.

Kde sa stalo, nepýtaj sa ma drahý čitateľu, ale že sa to skutočne stalo, o tom fa na statočnosť uistujem. Nepozornosťou matky dieťa sa na ohni popálilo a pomoc lekárska bola nevyhnutne potrebná; ale skúposť starého otca nedopustila, aby on pre lekára hneď poslal a pomoc popalenému poskytnutá bola čo skôr. Najprv sa namrzal, nahromžil, ba i nahrešil a až na druhý deň, keď mu po hlave poprechodilo, že pre toto i zle obísť môže, išiel kone hľadať a tie vtedy prišli, keď dieťa dokonávalo. Aj po asi štvrt hodine na ceste skutočne dokonalo. Vec táto oznámená bola okresnému lekárovi a tento i so sudcom okresným prišli na vyšetovanie. Na konci vyšetovania začal starý otec prosif sudcu o prehliadnutie, ale tento sa osvedčil, že tu pomoci niet. Keď tu ani prosby, ani sluby neosožily, zobral sa milý starý otec i so švagrom k hlavnému slúžnemu Gyulovi Borju a tohto unúvali, aby im pomôhol. Ten otec lži a klamu i slúbil, ak budú obaja liberálmi a za tatára pri budúcej ablegátskej volbe hlasovať budú. Užerníci, podvodníci Judáši obaja hotoví boli tatárovi dušu svoju i krvou podpísaf. Len pomôž mi trestu spravodlivému a zaslúženému ujsť, zradím ti i Krista! No stalo sa, čo nikto netrúfal: trest zaslúžený od vrchnosti vyhral, ale božský nie. Ešte je pred volbou, ešte nemal príležitosť hlas odovzdať na pohoršenie verných kresťanov a ten silný v kvete života postavený muž onezdravie, volá pomoc, ale pomoci niet! — Lekár ho teší, ale on hynúl, schnul, kým nevypustil dušu, na ktorú často zabudol a ju ne-

ráz poškvnil a začiernil. Umieráčik oznamuje jeho vyhasnutie občanom; a myslíte, že tatára liberála pohne smrť brata, švagra áno dieťaťa alebo manželky a on sa zarmúti v duši svojej, vyleje slzu a pomodlí vrúcne za zomrelého? Nie ten, a preto i pohrab tento bez slz a zármutku úprimného sa dokonal, s pijatikou dovíšil a len otec tatárov za jedným hlasom Judášským i dnes banuje. Či neodvrátiš poctivý kresťane, zrak svoj od takéhoto príkladu a nezahanbiš sa keď toto prečítaš, že jedna kresťanská duša je vstave takej podlosti sa dopustiť a trest boží nesvedomitosťou na seba vyvolať?! Všetko do času len Boh, ktorý všetko vidí a vie, na veky.

Eudák.

Prosba a ponuknutie.

Z milodarov pána biskupa nitranského, inostranných dobrodincov a mojích chudobných farníkov chrám boží bytčický vyzdobený je spanilou malbou veleb. p. fráttra *Konráda Švestky* z rádu sv. Františka; svätostánok je celý pozlátený; dva bočnie oltáre okrášľujú veľmi podarené z dreva rezané sochy najsv. Srdea Spasiteľovho a nepoškvnenej počatej Bohorodičky; zbýva ešte ponapravenie rozrúchaného organu; no i tento priviesť do poriadku, je vrúcim želaním mojím. Ku cieľu tomuto sbierat' mi nutno opäť milodary.

Keď cestou týchto novín vyhladávam laskavých darcov, a o napomoženie nábožného podujatia môjho ich prosím, činim to pod tou podmienkou, aby si oni vybrali na vzájom protidary, ktorými ja zas iné ciele napomáhať chcem.

Po mojom drahom bratovi *Gabrielovi* zostalo viac sto «Cvičebníkovo mluvnice, pravopisu a slohu pre národné školy». Cena sošitu 24 hal. — Dôvtipne zostavený Cvičebník tento schválili odborní znalci.

Za doposlaných desať korún pošlem sto sošitov.

S veľkým prospechom upotrebiť sa môže Cvičebník tento jak v škole, tak v súkromnosti.

Za poslané štyri koruny pošlem dľa žiadosti darca buď

a) 1 kg. burgundicového, 20 gr. kapustného semena a dávku výtečného druhu jadier tekvično-pečiarkových;

b) buď 5 kg. vrecko najnovších, včasných, amerických zemiakov «The Bowee» s dávkou zrn vyše rečených; buď

c) dve 5 kg. vrecká vyzkúsených, ranných zemiakov «Lechov» a dávku tých zrn; buď

d) šesť dvojročných koreňov viničných z ranných rodzajov, ktoré o dva roky prinesú hrozno; s dávkou týchže zrn.

Milodary prosím poslať na moje meno a bydlisko.

Bytčica via Žilina.

Romuald Zaymus, farár.

BESEDNICA.

Viera, nádej, láska.

Zlosť sveta zúri
 Stále a všade
 Oproti každej,
 Viery zásade! —
 Čo podporí nás
 V tom boji krúšňom,
 Ktorý podujaf
 A zvitazif v ňom,
 Máme? — Keď nie pevná viera?!

Svet na nás sype
 Všemožné hany!
 Kdeže nájdeme
 Istej obrany? —
 Nezúfaj, bratu,
 Ani nebrán sa;
 Veď, — že Boh je nám
 Mocný ochranca,
 Sladkú v ňom skladaj nádeju!

Jestli by búrna
 Sveta zkazenosť
 Podkopať hcela
 Tvoju božskú čnosť; —
 Vedz — i búrlivé
 More utíchne:
 Tak tiež i duch náš
 Sladko oddýchne — —
 Zvíťazí-li k Bohu láska!

J. V. Babjagurčan.

Velikost' Boha v malunkých vecách obdivoval pri kosbe lúk sváko Zaosek.

My roľníci sme slobodné dietky božej prírody! Hem-
 ženie života, jeho roztržitý obchody, jeho nesmeirné sta-
 rostí, jeho márne namahánie a snaženie politického
 účinkovania nás menej stlačujú. My sme vonku v božej
 prírode šťastliví. My sa v nej častejšie môžeme navraco-
 vať k našemu Stvoriteľovi, a nad Jeho zázračnými die-
 lami stvorenia, ktoré nás obklučujú, rozjímať, v nich sa
 tešiť, srdce, myseľ našu vzdelávať, sošlachtovať. V prí-
 rode božej vo voňavom poli, na kvetových lúkach v ze-
 lených hájoch najdeme vždy sladké zotavenie a čerstvé
 obnovenie našich vyčerpaných sil. Tu my skvelejšie, jas-
 nejšie vidíme velebnosť Jeho všemohúcnosti a múdrosti;
 tu nás viac dojímajú dôkazy Jeho všetko prenikavej do-

brotivosti; tu sú účinky Jeho prozretelnosti božskej po-
 klony hodnejšie!

Kto by mohol z nás umlknúť a nemým byť, keď
 slávnostný chválospev celej prírody hore k nebesiam sa
 vznáša? Kto z nás ľudí by bez cltu mal byť v kráse veľ-
 kého stvorenia, ktoré nás v nekonečnej rozmanitosti ob-
 klučuje?

Všade, kdekoľvek obrátíme naše oči, spozorujeme,
 vidíme moc, slávu a velebnosť Stvoriteľa! My obdivujeme
 nad nami nesčíselné ohromné svety, hviezdy, ktoré nám
 čo nesčíselné slnká z nesmiernej nekonečnej dialky, z
 nočnej oblohy nebeskej svietia. My obdivujeme tajemstva-
 plné hospodárstvo mračien, ktoré nad našou zemegulou
 v povetrí plávajú, v jichžto útrobach výchory a ohnivá
 látka a prúdy plamenných bleskov s hrozitanskými vo-
 dami spolu prebývajú!

Veľký je Boh vo všetkých dielach všemohúcych rúk
 svojích! Veľkú Jeho moc a múdrosť v cestách nebeských,
 po ktorých sa hýbu, gúľaju a v divom lete kolujú v ne-
 premeniteľných kruhoch a v poriadku zemegule, slnká,
 hviezdy a mesiace, je tak vznešená a nepochopiteľná, ako
 je ona vznešená a nepochopiteľná aj v tej najposlednejšej
 bylinke, v rastlinke, a v žiari slnka sa vyvyšujúceho poľ-
 ného kvietka.

Pán je všade veľký, všade jednaký, vo veľkej, v ši-
 rokej, v ďalekej sústave svetovej tak, ako aj v tom naj-
 menšom stebielku trávičky.

Životopis jednej jedinej rastlinky a bilinky mal by
 už byť dostatočným, toho najzávtvrdlivejšieho, pochybu-
 júceho nezabooha o jestvovaní najvyššej múdrosti a pro-
 zretelnosti Boha presvedčiť! Nuž ale kto-že je vstave ta-
 kúto dejinu, takúto historiú a životopis takej bilinky do-
 statočne opísať, ako ona môže z tak malicherného se-
 miačka klýk vyvinúť, ktorý po rokoch veľkým stromom
 zostane, ktorý tisícim živých zvieratok dáva podstresie,
 chladok, ochranu a pokrm? Každý strom je malým sve-
 tom pre rozmanité druhy zvieratok; každý lístok stromu
 je takmer miesto malých a očiam našim sotva vyditeľ-
 ných zvieratok. A Boh sa o všetkie stará! Pre ne není
 iného sveta, ako taký strom na ktorom oni žijú a bý-
 vajú; strom, ktorý od stá a od stá rokov stojí a tisícere
 pokolenia zvieratok sa na ňom liahnu a pohynú. Naše
 duby a lipy prežijú aj pol tisíc rokov, a na vrchu Liba-
 non ešte po dnes sa zelenajú cedri, ktoré ešte kráľ Ša-
 lamún videl, teda asi tritisíc rokov staré.

Každá čiastka, každý kraj našej zemeguli je rukou
 Stvoriteľovou inými a zvláštými rastlinami ozdobený,
 takými ale, ktoré človekovi zdravý pokrm dávajú a takej
 natúry sú, že ony všade, kde človek prebýva, dajú sa
 presádzať.

Pred vekami naše krajiny boly nesmierne pustatiny,
 bydliská divých zverov; najviac s neúrodnými stromami
 a s neužitocnými zelinami prykrité. Včul sa naša vlasť
 k. pr. podobá jednej veľkej zahrade, zaopatrená s naj-
 užitočnejšími, najkrásnejšími rastlinami všetkých čiastok
 sveta. Skoro všetky ovocné stromy, ktoré sú u nás už
 udomácnené a pestované, prenesené a presadené sú z

teplých čiastek zeme. Naše ruže a broskyne pochádzajú z Persie a zo Syrie; naše obilie z vysokej Asie; naše zázrivné zemiaky z Ameriky. Podobne ztadiaľ aj naša kukurica, ktorá vo svojich zrnatých bohatých šúlkoch aj šeststokrásobné ovocie nesie. Každá z týchto nesčíselných rastlín je inakšia a inakšia, žiadna inej podobná, každá k svojemu cieľu najprihodnejšia, najprospešnejšia.

Bratia naši, ktorí pre prácu vašeho povolania, vašeho stavu, vašeho zamestnania a obchodu nemáte príležitosti pres celý týždeň ani len ráz vyjsť do slobodnej prírody božej, do tejto vebnej dielne všemohúceho Stvoriteľa — priputnajte ste v prachoch vašich sklepov, kancelarií, vo fabrikách atď. celý týždeň a snáď len v nedeľu sa vám a vašim familiám ujde von do božej prírody do poľa výspacirovať, poďte za nami roľníkmi, sedliakmi von do nášeho poľa na naše lúky, do našich sadov a hájov v ktorých my celý týždeň, najväčšiu čiastku roka v prácach trávime. Tu sa naučíte lepšie obdivovať múdrosť, moc, dobrotu, prozretelnosť Boha Stvoriteľa, na ktorého ste vo vašich dielnách, v kancelariách, vo fabrikách, z sklepov zabudli. Pohliadnite na náš polia osiatim, na naše lúky kvetami ozdobené: každé stebielko hlása vám vás milujúcu múdrosť a dobrotivosť Pána a Stvoriteľa.

Alebo snáď aj bez nášeho povolávania prechádzate sa medzi našimi zbožiami a pozierate na fažké zlaté klásky ich, ktoré siatiny sa tak vlnia ako rozihrané jazero, a klások s kláskom sa objíma a bozkáva by jeden druhého svojim voňavým práškom zúrodnil. Zastav sa tu, pohliadni na stebielka slamené našej raži a zbadáš na ňom múdrosť Stvoriteľa a uzreš, ako múdrosť Pána všetko primerane k cieľu usporiadala na tomto stebli. Štyhlé stebielko toto zdvíha sa hore nad zem do výšky preto, aby zrnká od vlhky a vyparov zeme sa nezkažily a nepohynuly. Táto dĺžka a výška stebľa napomaha k lepšiemu očisteniu potravnej šťavy, ktorá z korieňov hore vystupuje, aby sa múčne ovocie: zrnká, klások dobre podaril mohli. Tá dlhá cesta, ktorú štava zo zeme hore po stebielku má prekonať až ku kláskom, dovoľuje slniečku, aby teplom svojim tú štavu dobre, stále vyvarilo.

Pozri! tá steblová trstinka a trúbelka na ktorej vcholci sa klásky zlaté kolíšu a ako uradostené deti hymbálajú, je síce tenunká, však ale pozri na nej tie uzlíky pevné, oni sú tu preto rukou Pána vložené, by sa krehké a prázdne slamené stebielko vo vetroch a vychricách nedolámalo. A v týchto uzloch sú fajnové dierky, cez ktoré má dosť miesta štava hore vystupovať a krmiť klásky a ich zrnká múkou.

Podľa hlavného stebľa vidíš viac dlhých lístkov. Týmto Stvoriteľ naložil a rozkázal, že ich úlohou je: rosu nebeskú a vodu dažďovú sbierať a rastnúcu bilinu pekne napájať, na kolbo by korieňky nevládaly. A akonáhle bilina dozrieva a lístky cieľu svojemu zodpovedaly, oni zvadnú, oblednú, zomrú, aby všetek pokrm len ku klásku hore sa bral, ktorého klásku zrnká s dlhým a ostrým ōstím sú od Pána ozbrojené a bránia sa touto zbraňou

proti vtákom. Tu teda nič není bez dobročinného úmyslu Pána.

Ešte aj tie daromné — vraj — zeliny a buriny sú dobročinné rastliny, keď aj nie vždy pre roľníka, predsa sú na lieky, na liečivé masti a ku všeliakým článkom priemyselnickým súde. — Oh! koľká múdrosť, prozretelnosť božia len v jednom krehkom stebielku, ktoré my ľudia sebe sotva všímame! Koľká chvála vystupuje z tohoto stebľa nemého hore ku nebesiam všemohúcemu Pánovi!

A keď ty tak v našich siatinách obdivuješ múdrosť Pána, on naložil škovránkovi, by on pred tebou zo siatiny vyletel so spevom a hore sa vznášal do povetria k nebesiam, aby fa svojim spevom rozveselil a svojou chválou, ktorú on nesie hore k nebesiam fa poučil, by si aj ty chválil Pána; však všetko ku Jeho osláveniu a ku Jeho chvále stvorené je! To malé nerozumné vtáča má fa nevďačného zahanbiť? Ono fa má na ranejšiu modlitbu napomínať?

Sotva že fa škovránok poučil Boha chváliť, a umlknul, by tebe času dal k rozjímaniu, už tu hneď sa ohlásil v raži prepelička svojou pôvodnou rečou: «podte žať, podte žať» — ktorú reč sa ona od svojich dedov naučila — a ktorú reč jej už Adam v raji rozumel. Ona nebrala účasť v pýche a v márnosti pri stavaní väži babylonskej a preto jej Boh ani jazyk a reč nepomútil, ona teda pôvodnou rajskou rečou vypráva. Prepeličky — ako nám to sv. písmo udáva — vybraly sa hífne ku Hebrejom t. j. ku synom izraelským na pustatinu Arabskú, aby poučily svojou rečou synov izraelských Pána Boha na pustatine chváliť a jemu ďakovať; a čo sa stalo? Židáci lakomí miesto čo mali prepeličky počúvať čie im ony hovoria — pochytali ich a pojedli. Začo sa Pán Boh a aj Mojžiš tak nahnevali, že židákovi to mäso prepeličiek na úžitok neišlo, pokazili si žalúdky a mnoho tisícov a tisícov z tých objedených židákov pomrelo.

Ty si není židák ani snáď jáger a preto ja myslím, že ty prepeličku nezjies; ale keď ona v raži k tebe chce niečo prehovoriť, ty ju ochotne budeš počúvať. Ona tebe tiež tri rázy zavolá: «podte žať, podte žať, podte žať», lebo ona vie že si kresťan a že v troch božských osobách jedného Boha máš chváliť, a všetkým trom božským osobám aj za dobrodenia ďakovať.

Vidíš, tá prepelička obsypaná mnohými dietkami — kuriatkami s celou svojou početnou familiou nábožne vzdychá a ďakuje za dobrodenie Stvoriteľa; chce s tým aj v tebe vzbudiť cit vďačnosti za chlieb.

No vieš, keď bych ti chcel vyprávať o domácnosti pilnej pracovitej včeličke o jej hospodárstvi — alebo o gazdovskom a pracovitom obozretnom mravcovi a o jeho vtipe: až tam by si obdivoval múdrosť Pána Boha! — Ale by si snáď reptal, že som zdľhavý a sadzač by s cölštokom behal, že nemá v rámci miesta pre moje riadky, nechám si to snáď na druhý raz až ma iní nepredbehnú. Zatiaľ ale rozmýšľaj nad veľikostou Pána v malých vecách.

Sváko Zaosek,
ctiteľ prepeličiek v raži.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Posviacka novej zástavy honvédov. Dňa 8. t. m. v Pešti veľká slávnosť: posviacka zástavy, ktorú Jeho veľičenstvo daroval Ludovica Akademii. Matkou bola arcikňahyňa Augusta. Snem v ten deň nezasedal. Na slávnosti zúčastnili sa: kráľ, ministri, biskupi, magnáti, vyslanci a početní vojenski a civilni hodnostári. Cirkevný obrad previedol biskup Hornig. Slávnosť táto bola pekná a mala vážny význam pre označenie samostatnosti Uhorska, len to je škoda, že liberalismus i pri tej slávnosti vystrčil svoje kopyto proti kresťanstvu. Starodávne heslo uhorských vlastencov bolo: Isten, király, haza (Boh, kráľ, vlasť). Na novú zástavu honvédov ale dali iný nápis, z ktorého slovo Isten (Boh) vynechali a napísali takto: Király, haza, honvéd (kráľ, vlasť, honvéd). Pekný to pokrok proti Bohu.

Odhalenie sochy Alžbety, zosnulej kráľovnej uhorskej v Gedelove, odbývať sa bude 19. mája za účasti kráľa a mnohých krajinských hodnostárov.

Birmovka. Spišský biskup Pavel Szmrecsányi dňa 2. júna v Levoči birmovať bude.

Púť do Veľkých-Topolčian. Z lásky oproti prebl. Panny Marie, aby sme skrze Jej mocnú prímluvu a materinskú lásku obdržali odpustenie našich hriechov u Boha tak jedenkrát dušné spasenie; údovia III-ho rádu sv. Františka a k ním pripojení ctiteľia Panny Marie putovať budú do Topolčian. — Púť bude trvať 4 dni. Na deň najsv. Trojice, 2-ho júna, ráno o 5-tej hodine bude svätá omša v chráme pp. Františkánov v Trnave, po svätej omši sa pohne processia pod vedením P. Manuseta, kňaza z rádu svätého Františka. — (Trnava.)

Uhorskí študenti Krügerovi zaslali prípis holdu, zaopatrený 12.000 podpismi. Album je ozdobené skvostnou ornamentikou; prvá strana je ozdobená pozlátenými striebornými platničkami a emailovou maľbou. V prostriedku nachodí sa erb Uhorska a Transvaalu v podobe vypuklej. Vnútorňa čiastka je vyfutrovaná bielym hodváhom. K prípisu pripojené sú kartony s 12.000 podpismi. Všetko je umiestené v schránke z marokénovej kože.

Vlastenecký spolok. V Košiciach uzavreli sriadiť «spolok šovinistický». Cieľom spolku je: maďarisácia a

menovite aj maďarčenie mien chudobnejšieho ľudu zadarmo, nakoľko spolok bude musieť platiť korunový kolok od pomadžarčeneho mena. Spolok tento zamýšľa udajne aj na tom pracovať, aby pomadžarčili sa niektoré slavnejšie mená Uhorska ako sú: Wlassics, Wekerle, Podmaniczky, Višegrad, Komárno atď.

Ruský jazyk v Srbsku. Srbský kráľ Alexander vydal tieto dni úkaz, že vo všetkých triedach srbských vojanských škôl zaviesť sa má učenie ruského jazyka jako povinnový učebný predmet a tak nabudúce len ten môže byť v srbskej armáde dôstojníkom, ktorý vie ruský.

Utopila sa. V spišskej obci Oszturnya po tieto dni istú Mariu Žalondek v tamojšom potoku utopenú našli. Jako sa to mohlo stať, nezná.

Posúdený hlavný slúžny. Minister vnútra potvrdil výrok disciplinárneho výboru prešporskej stolice, ktorým trnavský hlavný slúžny Vilhelm Kiss posúdený je na ztratu úradu. Teraz prídu ešte všetky aktá pred trestný súd.

«**Testvériség**». Pod týmto nápisom započne s 1. júnom tohto roku vychodiť v Dolnom Kubíne (Alsó-Kubin) maďarský týždenník, ktorý má slúžiť záujmom nemaďarských národností v Uhorsku. Predplatná cena na celý rok 8 korún, na pol roka 4 koruny, na štvrt' roka 2 koruny. Podnyk tento je až veľmi na čase. Ním docielit' sa môže, žeby aj tí malí pravdivý pochop o našich pomeroch, ktorí doteraz len židovské noviny čítali a nemaďarské časopisy čítať nevedeli alebo nechceli.

Židovské gymnásium. Deputacii, ktorú viedol vyslanec Peter Matuška, minister Wlassics prisľúbil, že vláda dá 60.000 korún na stavbu židovského gymnásia v Liptovskom Sv. Mikuláši. Predbežne má to byť len nižšie gymnásium. Ak sa toto dokáže a ak na tamejšej polgárke ubudne žiakov, štát že dá subvenciu na celé gymnásium. Ako známo, židovská cirkevná obec v Liptovskom Sv. Mikuláši bola zdedila po istom Herzovi 500.000 korún na založenie židovského gymnásia. Táto zvesť pôsobí u hazafikov nesmiernú radosť, lebo to každý vie a nikto zapierať neopováži sa, že židia sú predsa len tí najlepší a najvernejší vlastenci maďarski.

***

Müllerový dvojnásobno-elektromagnetický kríž, ktorý sa za krátky čas svetochýrnym stal, hojí všetky tie nemoce, ktoré sú v ozname pomenované. Medzi veľkom počte prichádzajúcich listov, ktoré dobrotu tohoto kríža chvália, jeden nasledujúce znie: Budapešť, 19-ho nov. 1900. Veľactený p. Albert Müller! Dolupodpísaný som Vami hotovený dvojnásobno-elektromagnetický kríž jeden mesiac nosil, ponač som mnoho trpel na chorobu nervov. Všetky inšie liečenia mi neosožili, jedine od tohoto kríža mi bolásť prestala. Nechcem zameškať mojej povinnosti zadosť učiniť a aj na tomto mieste Vám vyslovujem veľkú vďaku a som hotový Váš kríž dvojnásobno-elektromagnetický, čo najrýchlejšie účinkujúci, bárskemu dôverne odporúčať. — S hlbokou úctou Anton Farkaš, počtový úradník. — Adresa: P. Albert Müller v Budapešti, V., Vadász u. 42.

***

Fabrikant na kosal Jozef Sohr odporúča svoje oznamy ct. obecnstvu do láskavej pozornosti.

DOPISY.

Z Turzovky — Turzovänom.

(Čo si však aj ostatní kysučania povšimnúť môžu.)

S dovolením budem písať o našich volebných pohyboch, a prebúdzaniu kresťanského seba povedomia, podotknúc aj ďalšie okolnosti našich pomerov, tiež tak stručny výťah z našich politických dejín. Sú to miestne záležitosti, ale vystierajú sa na tri okresy, a myslím, aj inde si ich môžu povšimnúť.

Kresťanské seba povedomie všade sa prebúda, všade sa oduševňujú, vzdelávajú, spolčia, len na Turzovke, v prvej a najväčšej obci trenč. stolice od minulých volieb nevedia a nesnívajú — bárs spia — nič o svete, jako by ich bola mátoha pricapila.

Hej! ináč to bolo kedysi dávno, keď ešte mnohí nevedeli, kade je Bittčica. Keď ľudová strana r. 1896. začala po celej krajine budiť, bola to radosť dívať sa na naše oduševnené rady na čele s tehdajšími horlivými vodcami. Zbožňujúce články o kysuckých ľudáčkoch sypaly sa tak po maďarských, ako po slovenských časopisoch ani z vreca; stávali nás za príklad vytrvanlivosti a horlivosti celému svetu, až sme tak tlstli. No, neponosujúc Bohu, aj sme boli čímisi. Mysleli sme si, že to už vždy tak bude. Nie na nás minulo, že sme sa sklámali. Keď násilstvo Bánffyho — nech mu dá Pán Boh ľahko duši — utlačilo ľudovú stranu na celej čiare, horliví vodcovia po krajine smýšľali takto: «Nuž keď sme si nemohli zvoliť vyslanca, ktorý by náš ľud zastupoval, zastupujme si ho sami». A veru ho aj zastupovali. Zakladali mu úverkové a potravné spolky, katolícke a čítace kruhy, pozdvihovali ho hmotne, vzdelávali duševne a svojim príkladom i iných k podobným pohybom vyvolali. No my sme týchto pohybov nevideli pre veľké vrchy. Od nás by boli naši Slováci darmo čakali aspoň slabé znaky podobného života. Jako vôbec po celej kysuckej doline, tak aj u nás niektorí vodcovia poskladali zbraň; našim pohybom zadalo veľký úder uprázdnenie viac Popperovských fár, ktoré ešte aj tých predtým najneohrozenejších popredných ľudákov do pokušenia priniesly; iní rozhorčení sobeckosťou týchto, stratili chuť k práci. — Miesto zosnulého zaujal iný, jako sa hovorilo z protivného tábora. Nastali nové, prevrátené pomery. O katolíckom kruhu nemohlo byť u nás viac ani slova. Ešte povčas oných bojov za nebohého dekana začalo sa nám síce snívať o čítacom spolku; no prišli na to rozličné námety, vyhovárky z jednej z druhej strany, niet miestnosti, nenie času atď., no k tomu nebohý bol chorľavý, vecou nemal kto hýbať, a tak už sama myšlienka katolíckého kruhu narodila sa mŕtva na svet.

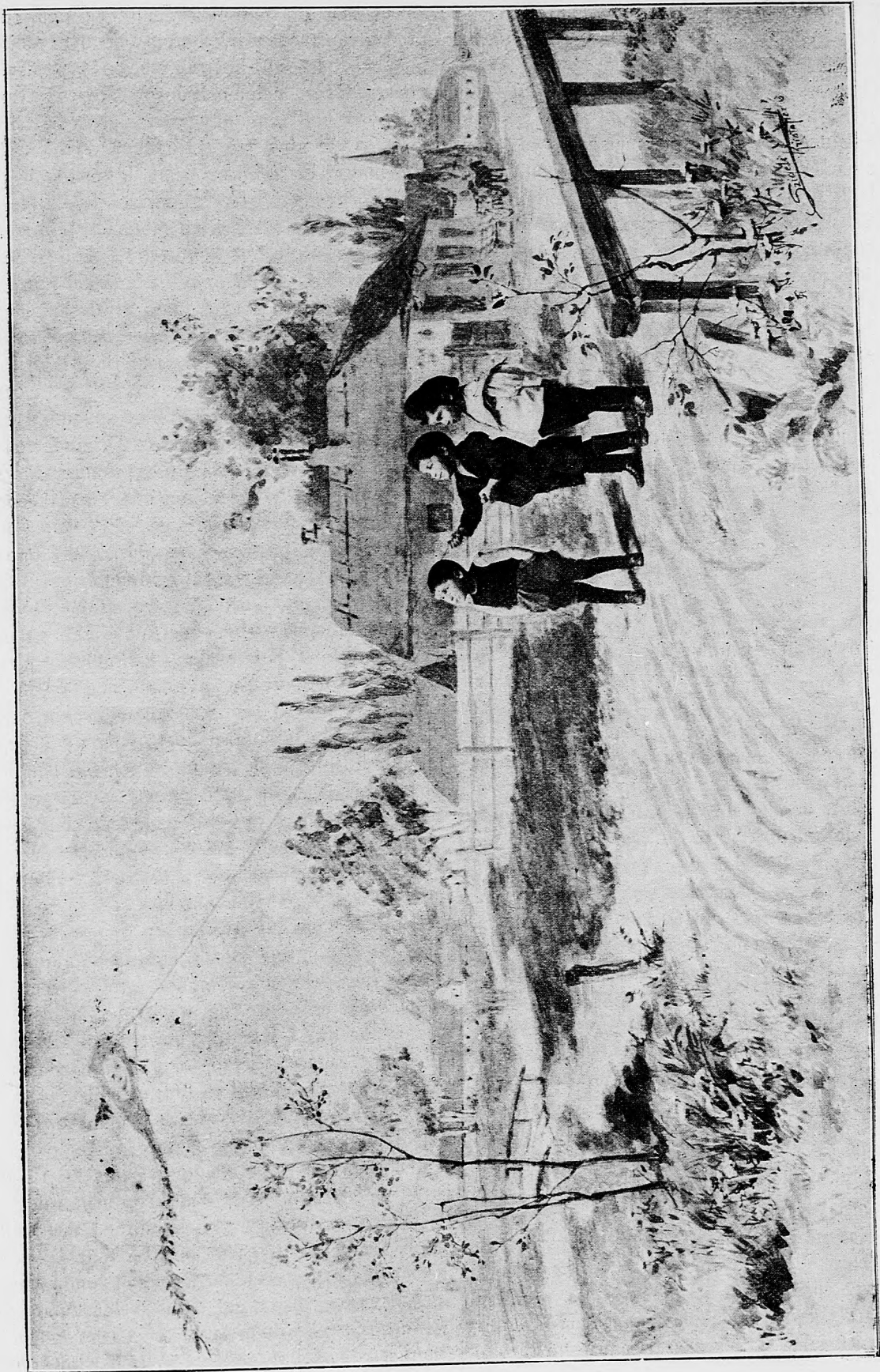
To je stručná, ale smutná historia ľudovej strany na Turzovke od poslednej voľby, jakožto spolu i jeden vy-

trhnutý listok z dejín chýrečných ľudových horných Kysúc.

Čo bude pri budúciach voľbách, to každý vieme. Nič, alebo málo čo viac. V boji sotva budeme môcť účasť brať, lebo ľudová strana tu nemá voličov toľko, čo by bolo dosť na semeno. Pre vysoký census (vzdor apelácii) na Turzovke, ktorá asi desať tisíc duší číta, najväčšími roľníkmi, len traja roľníci dostali hlas, z ktorých sú dvaja ľudáci. Na hanbu a potupu stoličnej administrácie a doby «práva, pravdy a spravodnosti!» S týmito sa prirodzene do boja nedá ísť.

Naša obec má — chvála Bohu — vzdelanejších obchodníkov, rozumných remeselníkov hromadu a skoro polomestské obyvateľstvo. Jako farnosť najväčšia v nitrianskom biskupstve, má vyše trinásťtisíc duší. Po nedele a sviatky sýjde sa nás s vrchov a dolín tisíce do chrámu božieho, ktorí pred službami a po službách božích postávame po uliciach, najväčšími ale rozlezeme sa po krčmách, kde človekovi veru ľahko vyfúka z hlavy aj tá najkrásnejšia kázeň. Okrem toho chrámu božieho nenie iného sväzku, lebo sa nikto o to nestaral. Jednotlivci čítame niekoľko «Kresťanov» a «Ľudových Novín» a s tým je po Kačinej svaľbe. Veru netreba k tomu hromadu rozumu, aby sme nahliadli, jak potrebný a prospešný by bol u nás jeden katolícky kruh, alebo aspoň čítací spolk. Jak radostná vec by bola, keby sme sa takto na miesto krčiem podučili, o našich biedach a ich hejení povyprávať, jeden druhého povzbudzovať a vzdelávať mohli. Hneď by to v našej Turzovke ináč vyzeralo i v politickom poli. Nikde by nemal takýto kruh tak krásnej budúcnosti a povolania, jako v tak ľudnatej obci. Bratia moji drahí, keď si to predstavím, už mi slze zalejú oči od radosti. Či sa toho kedy dožijeme? Nuž to od nás závisí. Len netreba mnoho mudrovať a vykrúcať, lebo také mudrkovanie zabijá skutky. Jedna jediná ťažkosť zdánlivá by nám stála v ceste, a to: že nemáme primeranej miestnosti. Rozdrapme lepšie oči, a už sme ju našli: tu majú naši urbarialisti Hellerov dom, mileradi nám ho do prenájmu dajú, a keby na to prišlo, iste by aj vystavili cieľu zodpovednú budovu, čím by nič neutratili, a získali by si krásne zásne zásluhy. — Keby sme sa pekne kde síšli, o tomto viackrát porozprávali, poradili sa s páňmi kaplánmi a takto potom predostreli našu žiadosť páňkovi, nenie možno, že by sa tej veci nezaujali. Veď by sa prehrešili proti svojmu kňazskému povolaniu. A keď sa toho páňko chytiť, potom sme už v sedle. Veď oni už ťažšie veci previedli, na pr. ochránili nám dietky od židovskej školy nadobudnúc kresťanskú. Vydobytie «katolíckého kruhu» bude najvznešenejšou baštou na blížiaci sa boje kresťanských zásad a zaiste i najmilšou rozpomienkou z tých 40 rokov, ktoré si náš páňko medzi nami stráviť želajú.

Aby sme sa teda nemuseli na svet dívať so založenými rukami, keď ľudová strana po celej krajine bude bojovať, nedajme viac zaspáť veci. Klopajme, a bude nám otvoreno. Jestli chceme mať ľudových vyslancov, najprv pozdvihnime ľud, duševne i hmotne a potom ne-

Púšťanie «ša kana».

musíme hlavu stratíť pri voľbách. Len prosím vás, bratia nedajme tomuto zaspáť, lebo ináč museli by sme ísť kedysi šindel strúhať. A keď ovečky zobračke, i pastieri takí!

Šindelár.

***

Z Handlovej.

(Dokončenie.)

Ako ale konečne videli, že to naozaj špás není, obrátili sa na pána hlavného slúžného a na stolicu, aby títo to utlačili. Keď už asi 150 gazdov bolo podpísaných zabránil pán hlavný slúžný notárovi ďalej pokračovať, tretieho t. j. bývalého rychtára si na inší spôsob istíť chceli a do sídla dostali, a tak títo dvaja páni prestali pre spoločnosť a pre obecné právo a úžitok pracovať.

Prišiel 3-ho mája 1900. do Handlovej pán hlavný slúžný, panský fiškál, inšpektor, hlavný revírník a držali u pána notára tajnú poradu. Chceli svet obrátiť, ale sa im nepošťastilo. 6-ho mája prišli páni tej svätej krížskej spoločnosti, už majúce vedomosť o tom, čo sa v Handlovej robí, že ich o toto už z čiastky nadobudnuté právo pánstvo ukrátiť ukrátiť chce s jedným novým kontraktom, ktorý o mnoho lepší je ako ten prvý, znova si sami podpísať zbierali, časom sa k nim pripojili mimo pána Pracnera, ktorý tej spoločnosti verný zostal, aj páni učiteľia: pán Jozef Vencel učiteľ hornej školy, pán Gustav Rígell učiteľ a organista dolnej školy a pán poštár Ďuro Vohland, ktorí nahliadnúť úžitok a ujistenú dobrú budúcnosť obce, všemožne sa usilovali túto spoločnosť podporovať. Ale aj pánski úradníci neboli leniví, prišli 8-ho mája aj s pánom plavným slúžným, ktorý nariadil verejné obecné shromaždenia a pri tejto príležitosti sa usiloval obec nahovoriť, aby sa k pánstvu pripojila. Povedal občanom, že není ešte dokázané, či je uhelné právo, ale že najskôr pán gróf je pánom kamenného uhlia, preto aby sa za šesť dní od podpisu od spoločnosti odľahovali, zdržovali, za ktorý čas sa pánstvo pri baňskom kapitánstve a inde presvedčí, koho právo je a za túto trpezlivosť, za to čakanie im pánstvo daruje 10.000 korún obci na dobrý cieľ. (Ale boli občania veľkí blázni, že tie peniaze hneď nepítali, aby boli obecnému predstavenstvu doručené.) Netrvalo to ani pol hodiny, už jeden úradník sa verejne tam vyslovil, že sa pán hlavný slúžný pomilil, že to není dar, ale kaucia, jestli že obec s pánstvom kontrakt urobí a svoje právo mu oddá. Nuž ako že sa pán slúžný pomilíť mohol, keď on to tri rázy opakoval. Prvý raz vo fare, druhý raz reprezentantom a tretí raz verejne pred ľudom. No či to není figel? Nech si to každý človek rozváži, ako chytali Handlovcov do sídla, ale sa nedali chytiť. Hovoril aj pán hlavný slúžný verejne pred svetom: že každý majiteľ, ktorý sa spoločnosti podpísal, svoj podpis v prítomnosti dvoch svedkov odvolať môže. Ne len si to pomyslíte, jedna úradná osoba takto hovorí, takto ľudí k zlému, k priestupku navádza. Ale mu na to jeden z pánov učiteľov dostatočnú odpoveď dal. — Nedalo sa pánstvo odstrašiť, vidiac že ľud nechce s pánstvom nič mať, prišli po siedmych dňoch vo väčšom počte aj s kontraktom, ale sa tento kontrakt

ľudu nelúbil, lebo menej sľubovali ako spoločnosť, nebol aj tak zreteľne zostavený, z tej príčiny ho ľud neprijal. Chcel pán hlavný slúžný, aby sa pánstvo s obecným predstavenstvom a s výborom obecným v tejto záležitosti pokonal, ale ľud hovoril, že on k predstavenstvu a k výboru dôveru nemá a nedovolí, aby sa s týmito vyjednávalo. Tak bol prinútený pán slúžný návrh spraviť, aby jeden výbor nový zo 60 mužov vyvolený bol a o tom pojednával. Čo sa aj stalo, ale k žiadnému prospechu k cieľu nedoviedlo, lebo pánstvo len o to dbalo, aby Handlovcov do sídla chytiť mohlo, tí boli ale múdri a na lep nesadli. Čo urobilo pánstvo? pokonalo sa s baňským kapitánstvom, ktoré najprv v mesiaci júni jednu stranu Handlovej pre grófa vymeralo a v jaseňi chcelo druhú stranu odmerať a Handlovcov násilne právo vziať. Ale sa Handlovcovi nepodali. Podpísali kontrakt a plnomocenstvo pánu fiškálovi Dr. Tiless, ktorý ich zastúpil pri zasadnutí uhelnej záležitosti 19. novembra v Handlovej, potom pri vysokej vláde zakročil, a ztade ten výrok prišiel, že není gróf Pálffy v práve tohoto, ale že je majiteľom uhlia každý gazda, len musí každý jednotlivý majiteľ proti grófovi process viesť, a musí byť patričná stránka pri najvyššom súde odsúdená. Pán Dr. Tiless zastupuje handlovských podpísaných obyvateľov zdarma, nebude to nikoho ani haliera košťovať. Či to není krásna vec? Jedna spoločnosť, cudzi ľudia majú s Handlovčanmi väčšiu útrpnosť, poľutovania, ako Pálffycké pánstvo, ktoré už toľký osov zo svojich bývalých poddaných malo. Pane Bože! pomáhaj že tým ubohým handlovcov, osvieť dobrým duchom pána fiškála a tých pánov sudcov, ktorí nad touto záležitosťou súdiť budú. Nech ich pán Boh požehná a nech im dá dobré stále zdravie. Svätý Anton pomáhaj. Už by bola obec v tejto záležitosti po hromade, len rychtár, podrychtár a jeden boženík držia — rozumie sa aj s pánom notárom — s pánstvom. Siedmi boženici s obcou držia, a to je chvalitebná vec. Bolo by ešte mnoho o tejto veci na vyprávanie, ale by si milý ctený čitateľ netrpezlivý bol, preto jestli nám dá Boh dobrého zdravia, druhý raz pokračovať budem o tejto veci, jestli si to žiadať budete. Teraz Vám len ešte voľačo na krátko povedať chcem. Z tohoto dopisu môže každý čitateľ nahliadnúť, že naše okresné a stoličné vrchnosti o to nedbajú v akom položení sa ľud nachádza, ako sa mu vodí, ako sa má a nie že by práva občianske podporovali a ich majetok chránili, ale takým ľuďom pomáhajú, ktorí jednako sú bohatí, a chudobný roľnícky a remeselnícky stav nepodporujú. Keď Vás tedy nikto druhý nebráni, nezastáva, zastávajú Vás a bojujú za Vás na sneme vyslanci ľudovej strany. Títo ale len vtedy naše požiadavky a žiadosti dobre zastúpia a vyplníť budú môcť, keď vo väčšom počte, ako včul tam shromaždení budú. Pred piatimi rokami sme prisahali k zástave ľudovej stránky! Budme tedy aj včul verní a Pán Boh nám pomáhať bude. Hore sa bratia, vlastenci, spojte sa a vyvolte si vyslancov ľudovej stránky. Handlovcovi takže k ľudovej stránke hlasovať budú. Pán Boh nám pomáhaj a svätý Antone oroduj za nás!

Jedon s handlovského okresu.

Szepes Körtvélyes (Hrušové).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a opravenie týchto niekoľko riadkov.

Smutná to vec, že z našej obce nedochádzajú žiadne dopisy do nášho obľúbeného Krestana. A veru dalo by sa tu ztadiť napísať tiež všeličo. Tedy ja jeden z posledných beriem pero do ruky abych cteným čitateľom dačo sdelil o našich pohyboch volebných.

8-ho apríla boli v Iglove dôveru skladať liberálni voličia svojmu ablegátovi Münichovi, direktorovi osem fabrik, ale netrafili na pekný čas, lebo len s tým sa hrušovskí voličia chválili, jak im cez obec Markušovce kolo hlaví kamene frnely. Tak bolo potom ticho, až zase 27 apríla priletel k nám akýsi panák v pantalonách z Iglova (to má byť profesor) so závdavkom na prasätá, lebo že v Iglove sú drahé, tam stojí pár malých prasiec 30 kor. No v Hrušove podarilo sa mu kúpiť za 25 litrov piva 6 kusov liberálov. Mená týchto liberálov tu udávam: 1. M. Janečko, 2. V. Rumančík, 3. G. Šaluga, 4. J. Rumančík, 5. aj 6. Jozef Múdry a Ján. Tito sa podpísali, že pri budúcich volbách ablegátských dajú svoje hlasy Münichovi. Ten pán profesor im čosi zamondokoval u rychtára a dokončil takto: «a tak ctení voličia obci hrušovskej poďte za mnou do pána veľkomožného Litmana. (To je krémár, ktorému naši chlapi hovoria že Slíž.) Tam sa vzaly dve malé bečky s pivom a rokovalo sa múdro po liberálsky, ako sa malo.

Ponajprv ten múdry profesor povedal, že už «Krestan» bude zastavený aby nikto nečítal, čo všetko liberáli porobili, lebo že to aj tak není pravda a že sa darmo ľud búri bez príčiny proti múdrym a dobrotivým liberálom, ktorí sa hľa nehanbia zapíť si so sedliakom. (Ten opravdivý Krestan je už skutočne zastavený, bo sa liberálom krivdilo naň po 300 zl. platíť. Náš Krestan sa liberálnych táranín nebojí, to iste liberálne modzgy budú zastavené. Keby nebola pravda, čo o liberáloch píšeme, už by boli liberáli dávno vypchali redaktora do väzenia. Ale nemôžu, lebo len pravdu o nich píšeme. Nerobte liberáli zle, nebude sa vám ľud búriť. R.) Potom sa pustil s voličmi do reči a hovoril, že veru voličom treba veľa všeliakých vecí, a že im to nikto iný na svete nevykoná, iba ablegát Aurel Münich. Keď to voličia hrušovskí počuli, hneď dostal každý chuť dačo sebe zažiadať. — No čujte tie liberálne žiadosti! V. Rumančík si žiadal, aby mu linčovský les dali presadiť do Litmanovej záhrady, lebo on je hajníkom toho lesa a treba mu doňho chodiť raz do mesiaca za 20 korún, a les ten je ďaleko od Litmana až na 3500 metrov, tojest na tri aj pol kilometrov. Druhý zase o to prosil, že keď p. Münich postavil sa na sneme proti sviatosti stavu manželského, aby teraz tak urobil aj oproti 10 božím prikázaniam a čo by aj nie proti všetkým, nuž aby aspoň 7-mé a 8-mé usiloval sa voľajako pocibuľovať. Tretí len o tom rečnil, jaké sú zlé časy a prosil profesora-korteša, aby sa ráčil milostive zaujať ich u. p. Münicha, že by v Hrušovom bola napra-

vená miera aspoň pre verných liberálov a že aby jedno deci odteraz mali liberáli väčšie, aspoň tolké ako pol litra.

Lež musím naraz prestať, bo p. Redaktor nerád má mnoho písma. Na budúce napíšem zase dačo o našich volebných pohyboch.

Zostávam verný svojej stránke

Volič-Ludák.

***

Žalostné veci.

Bývam v obci, kde žid je pre občanov viac ako kňaz, ba skoro by povedal viac ako Boh. Keď kňaz káže a veriaci cítia sa kázňou trafení, prvý je žid, ktorému sa ponosujú; veď v tejto obci rovná cesta vedie z kostola do krémy. — A že čo im potom p. žid za radu dá, rozumný a ktorý od nosa ďalej vidí, si domyslí. Keď sa manžel povadí s manželkou alebo ju i vybije, prvý je žid, ktorý sa o tom dozvie a keď mu podáva na zahasenia hnevu pol litra, ešte ho i posmelí: len ju, čo že sa ona má do teba starať a tebe rozkazovať. Nedávno sa predsa v celej obci našiel jedon, ktorý prišiel s ponosom, že ho p. žid pri rátaní oklamal musel. Pýtam sa ho: od kedy ste sa nerátali priateľ môj? Nuž od takto roka, znela odpoveď. Hm, to je veľmi ľahko — od takto roku kto si to zapamätá — i Ďurko milý stýsol plecami, bolo mu i do plaču ale slzy sa hanbil ukázať. Nech že mi oni to srátajú, prosí rozžialený, ale škrábe sa, sám sa už neviem rozpamätáť, čo mi on to všetko rátal. Keď vy neviete priateľa moj, ja tým menej, lebo som pri tom nebol. — Na druhý deň pošlem si pre cigare a tie som dostal zakrútené v papieri, prezerám papier a vidím rátanie, rátaniu zpomínanému podobné, zavolám milého Ďurka, začnem mu vyčítovať a bolo tak. Vypil som za 8 zl. i 8 kr., odrobil som 5 zl. 50 kr. a tak som mu zostal vraj 3 zl. 58 kr. dlžen. Nie tak priateľu moj drahý, vy ste mu len 2 zl. 58 kr. dlžen zostal, ak viac pýta, teda vás klame. Keď som sa dozvedel, že áno, podávam milému Ďurkovi tú cedulku a posielam ho k židovi aby mu ukázal, že sa o 1 zl. pomýlil. Išiel bych, prosím ponížene, ale sa bojím že by ma vyhnal alebo mi na budúce neborgoval. Keď vy tak hovoríte, jako že vám zpomôžem a na čo ste ku mne prišiel?

Takto už asi od 30 rokov zachodí p. žid s občanmi obce Povalovany a trebárs vidia, že na žebrotu vychodia, predsa sa páleného a krémy zrieknuť nechcú. Pán žid môže potom za robotu denne i 60 kr. platíť, keď každého a pri každom rátaní o 1 zl. oklame.

Prebuďte sa občania moji!

Vyzvanie.

Hľadám horlivých mužov po všetkých slovenských mestách a dedinách, ktorí by rozširovanie slovenských zábavljivo-mravných spiskov na seba prevzali. Za unovanie zo sklepanej ceny 40 percentov im popustim. — Kto by bez odplaty chcel knižočky rozširovať, ten dvojnásobný dobrý skutok učini: 1. dá príležitosť našemu

od mnohých tak neprave opustenému ľudu ku duševnému vzdelávaniu sa; 2. aj skutok milosrdenstva preukáže, lebo čistý dôchodok pre výchovu chudobných sirôt som venoval. — Prvá knižočka už vyšla z pod tlače pod názvom: «Sv. Anton Paduanský a chlieb chudobných» v pôvodnej cene bez procentu 6 halierov, sklepná cena jej bude 10 halierov. Druhá knižočka už sa tlačí pod názvom: «Návod k získaniu jubileumových odpustkov» s primeranými modlitbami v cene 8 halierov, sklepná cena bude 12 halierov. — Len z takých miest a obcí prosím sa prihlasovať za horliteľov, kde dovčuľ ešte nikto knižičky nerozširuje, alebo kde by aj viac bolo potrebné. S Bohom! *Constant Kniha, špitálský kaplán.*

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už ct. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Krešťan» do čim viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čim viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krešťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

K nášmu obrazu.

Keď snahy stopily sa už z vrchu zeme, prichodia ostré jarnie vetry, aby zbytočné vlahy vysušili. Malí chlapeci po dedinách a ešte väčšmi po mestách majú najväčšiu radosť z toho, jestli môžu v takom vetre — nie silnom a nie slabom — šarkany púšťať. — Šarkana spravia si z obrúč a papiera a jestli si ho šikovno spravia, takýto papierový šarkan vyletí do povetria tak vysoko, ako len šnôra, na ktorej ho držia, postačí. Dakedy však ostrí vietor aj šnôru chlapcom roztrhne a šarkan papierový lieta ešte vyššie, že ho temer ani nevidieť. Takúto zábavku chlapcov predstavuje náš obraz.

Odkazy redakcie.

J. V. Babiagurčan. Vitajte! Srdečne vám blahoželáme ku zotaveniu sa! Vaše práce nám boli povždy milé, no počas Vášho mlčania nahradily vás tiež vzáctne sily. Básne obe príjdu.

«**Šindelár.**» To predošlé sme nedostali. Terajšie sme dali vysadiť. Dobré je to napísané. Vy by ste mal byť dobrý humorista. Na zdar!

Zaosek. Musíte písať? Chvála Bohu! Pisma Vaše — aspoň tie, ktoré sú ceny všeobecnej a nie časovej — istotne Vás prežijú a nestratia sa. Ostante nám verným aj na budúce a vždy, ako my verní chceme ostať kresťanským zásadám.

Prítomný, V. Kostolany. Budúce, ak sa dá.

Fr. H. S hlbokou povďačnosťou sme prijaly Vaše vzáctne práce i použijeme ich.

Viaciej výborníkov, Trnava. Prišiel dopis pozde, nemali sme ešte času prečítať ho. Zdá sa nám z povrchného prehľadu, že sa mýlite, bo p. H. M. nenapádal výborníkov, lež poriadky.

Dopisovateľ z Hrušového (Spiš). Odpíšte, či máme vám aj meno udať.

Švagor Špalek. Za ten váš článok by nás milý Bratu náš aj ukrižovali, je on trochu priostry a napáda osobu. Pojde to ťažko uverejniť. Keď vy tak vandrujete a nachádzate tie hlúpe pomery, nuž poradíme vám znamenitý liek proti tým pomerom. Rozširujte «Otcovský Hlas» od vp. Rojku. Dostať ho v tlačiarňi: Szent-Gellért nyomda Bpešt, VIII. Mária u. 22.

Do Širokej v Šariši. Poslali ste nám krásny pozdrav na kresťanských žiakov so 68 podpismi. Sláva Vám všetkým. Ale je prípis tak dlhý, že ho nebolo možno nám uverejniť. Oddali sme ho žiakom. Možno že pozdejšie.

Pravdomil Skalický. Skladba veršov je dobrá. Chuďák nebožtík kňazolúcky bol mocnejší duch v básnictve, ale vy máte tiež príjemné veršičky. Upotrebíme ich s povdakou.

B. Verš musí sa prepracovať.

O. D. B. K. Dopis váš pošleme «Ľud. Novinám». My to nemôžeme uverejniť.

Jeden Volič, Sp. Hanušovce. Musíte byť za čas trepezlivý.

Farník v Mosóde. Podobných ponosov dostali sme už mnoho, ba tuším aj pravotu mali dopisovatelia od vás. My to nemôžeme uverejniť, píšete o tom do Ľud. Novín.

R. Jablonica. Neprišli sme k tomu. V budúcom č. príjde. Tešíme sa z vašich pohybov. Boh Vám len pomáha. Milujte ľud svoj i reč jeho.

K. Č., Žilina. Ešte sme list váš neprečítali, keď je s tými listy len mnoho práce, dobre že človek neoslepne. Odpusťte.

J. U. Pud. Sláva vám! Boh zaplať za všetko a dá vám večnú odmenu!

Šk. J. Sami nemôžete. Iba tak, žeby volajaký učený človek zo susedov choďil k vám aspoň raz do týždňa. Vyhľadajte na okolí podobné spolky a tam vám poradia jako máte robiť.

Š. H. D. T. Čo sme sľúbili, vyplníme. «O vzmuž sa rod môj» a prvné tohoto článku riadky sú prevzaté z «K. N.» Vysoko si vážime síce vašu horlivosť v dopisovaní ale nemožnosti od nás tiež nežiadajte.

Ján Vdovka. Mali by ste tie verše písať tak, ako sa ony tlačievajú, teda riadok pod riadok. Treba si je dať tiež pozor, aby sme príliš smelo nepísali.

P. W. Prievidza. Dobré, že ste sa ohlásili. Teraz sme nestačili vaše osvedčenie uverejniť. Bodaj by každý tak sa osvedčil za ľudovú stranu, ako vy!

Vp. A. R. v L. Do «Krešťana» ten článok nemôže príjsť. Lež na osobitné vydanie dal by sa upotrebiť i pôsobil by výborne na ľud, len aby to potom nezhabali. Lebo veru židia sú u nás ešte vždy veľký páni.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme et. obecnosť, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnoho-krát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8'05—8'25 kor., peštianska 7'87 7'77 kor., z Báčky 7'50 kor., banátska 8'00 korún.

Raž: 7'50—6'90 kor.

Jačmeň: na krm 6'50—7— korún, do pálenice 6— — kor., na várku 7— — kor.

Kukurica: 5'30— — kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	24'60	23'60	22'80	22'40	21'80	21'20
	6	7	7½	8		
	19'60	17'80	15'80	10'80		

Otruby. po 100 kil.: drobné 9'20 korún, hrubé 9'20 korún.

Krúpy: 2'40—2'30 kor., všetko po 100 kil.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 8—8'25 brnava 7'50— —, pestrá 7'00—7'50, drobná 9'00—9'25, cúdená 10'50— —. *Hrach:* 10'50—12'50, lúpaný 20— —. *Šušovica* horšia 9— —, lepšia 12— —. *Mak:* 27'50— —, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená ďatelina nová 50—66— . Lucerna 42—70—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 54'50— —, Slanina $\frac{3}{100}$ 45— $\frac{4}{100}$ 45'50— —, udená dobrá slanina 50— — po 50 klgr.

Petrolej trojkřížový 50'75, dvojkřížový 43— za 50 klgr. netto.

Remeň: podošvy k. 158—160; teryc prima k. 150—158; anglické odpadky k. 140—145; telaciny k. 390—420; pitlingy 275; koňaciny vrázkované k. — — — —; tažené k. — — — —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — —. väčšie — — — — metr. cent.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Krešťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Zábavivo-mravné čítanie pre katolícky horňo-uher-ský ľud slovenský. 2 číslo. **Návod k získaniu jubileu-mových odpustkov** jedentisiedeväťstotého roku. Napísal Juraj *Hahnekamp*. Poslovenčil: Vydavateľ. Sklepná cena 12 halierov. Dostať u redaktora a vydavateľa: Conštant *Kníha* v Nagy-Tapolcsány.

3. číslo. **Najdený dukát alebo Boh odplatí.** Cena 8 halierov. Dostať ako vyšej. Vrele odporúčame.

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V., Százok II. Turčianský Sv. Martin 1900.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. Číslo 6.

O «Museálnej Slovenskej Spoločnosti» treba vedieť, je to spoločnosť vedecká vládou potvrdená ku zachová-vaniu veškerých starožitností a pamätností slovenských tak na poli umelectva a priemyslu jako aj jazykozpytu a vôbec všetkého, čo sa slovensko-národnej vzdelanost-nej historie týče. Členom spoločnosti tejto je, kto ročný poplatok 4 koruny riadne platí, za to obdrží «Časopis mus. sl. sp.» (mesačné sošity). Vláda podporuje tento ústav ročnou príspevkou 600 korún, a nedávno schválila obetivavosť slovenského obecnstva. — Ba či sa doži-jeme, žeby aj cirkevná vrchnosť svoj cirkevný spolok sv. Vojtecha podporila a schvaľovala, veď tento neni ani v Turč. Sv. Martine?

Noviny Malých. Ročník II. Číslo 8. Vychodia s mno-hými obrázkami do roka osem raz, počnúc od oktobra do mája, vždy 15-ho, v knihtlačiarňi *Jána Bežu* a spol. v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

Litanie loretské. Výklad litanii. Krásne vysta-vená knižička s obrázkom. Strán 52. Cena 26 halierov.

Detvan, báseň Andreja Sladkoviča. Vydáva kniž-kupecko-nakladateľský spolok v Turč. Sv. Martine. Na sklade u Jozefa Gašparíka v Turč. Sv. Martine. Cena 30 halierov.

Mariacella v Štýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Reháč. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novín» v Trnave. Tlačou Adolfa Horo-vitza. Cena 20 halierov.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spe-váčka knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných naj-lepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckých Novín». So schválením najdôst. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom 20. stoloetia svojim nákladom vydáva Spolok Sv. Adal-berta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Tlačou a nákladom Karla *Salvu* v Ružomberku vyšly nasledujúce odporúčania hodné spisy:

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIII. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Zábavné a poučné knižky č. 3. Skroteneč a iné články, cena 20 hal. Turčianský Sv. Martin. Túto kni-žičku pre jej rozmanitý, veľmi poučlivý obsah veľmi od-porúčame. Dostať u knihtlačiarско-účastinársky spolok v Turč. Sv. Martine.

N. V. Gogol' Revizor, komedia v piatich dejstvách. Preložil Fedor Jesenský. Cena 1 kor. Dostať u Fedora Jesenského v Trnave (Nagyszombat) a u slovenských knihkupcov. Pre ochotníkov našich divadelných hier vý-borné toto dielo snažne odporúčame.

Rozpomienky a kresby. Napísal Pavel Kuzmány. Sú to samé kratšie, veľmi milé, zábavné a poučné rozprávky. Sú ony zriedkavé skvosty v našej slovenskej spisbe: plné vtipu a pekných opisov, plné žartu a vážnych myšlienok. V nich vidíme Slovensko tak verne opísané, že láskou zahorí zaň každý, kto prečíta si Kuzmányho «Rozpomienky a kresby». Myslíme, že najkrajšie uctíme si pamiatku nebožehého tým, keď rozširovať budeme tento krásny spis jeho. S tým i našu ľudovú spisbu podporujeme, lebo čistý zisk daroval na vydávanie spisov pre ľud. Cena jedného výtisku je koruna, s poštou o 10 halierov viac. Objednať možno knižočku i v administrácii «Ľudových Novín».

Veselá knižnica: Humoristické prednášky, sošit 16. (dielu II. sošit 4). Vydáva Augustin Paulovič. Cena 12 h. Dostať u A. Horovitzu v Trnave.

Svätý Anton Paduanský. Veliký divotvorca a Chlieb chudobných. Spracoval Anton Klimesik, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-utca 44.) Vrele odporúčame dielko toto našim čitateľom.

«Az erdélyi gazdasági egyet könyvkiadó vállalata» vydal tlačou knižtlačiarne Franklin-Társulat v Pešťbudíne nasledujúce slovenské spisy: **Domáca záhrada.** Napísal Gustáv Ritter. S obrázkami. Strán 55. Cena 80 halierov. — **O dojenej krave.** Napísal Géza Hauer. Strán 30. Cena 60 hal. — **O oraní a sejbe.** Napísal Arpád Hensch. Strán 38. Cena 50 hal. — **Pestovanie a zužitkovanie vrby košíkárskej.** Napísal Franc Marc. Str. 30. Cena 50 hal. — **O dochovávaní teliec.** Rozpráva Gazda Rozumec. Sdeľuje Bela Tormay. Str. 31. Cena 50 hal. Vrele odporúčame.

«Ja som nepoškrvené počatie», to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka zvláštne pre ctiteľov lurdského zjavenia Bl. P. Marie s lurdskými litaniami, novenami a dvoma lurdskými piesňami. Spracoval Jozef **Kompánek**, farár veľko-ostratický v biskupstve nitrianskom. Druhé opravené vydanie. Dostať: Tlačiareň Karla **Salvu** v Ružomberku (Rózsahegy). Cena v plátne viazaného výtisku s poštou 65 kr.

Slov. roľníkom do pozornosti!

Od 1. júla t. r. vstúpi do života zákon, ktorým sa zakazuje cestujúcim agentom predávať hospodárske stroje jednotlivým roľníkom.

Zákon tento zachráni roľníkov pred rozličnými podvodmi, ktorým za dlhé roky nesvedomitými agentmi vystavení boli.

Preto odporúčam pp. roľníkom, aby s cestujúcimi agentmi neuzavierali smluvy, lebo taká smluva nemá platnosti pred vrchnosťou.

Kto potrebuje a chce si objednať dokonale, solidne a trvácne hospodárske stroje, nech sa obráti na podpísaného o cenník hospodárskych strojov. Tento sa mu dopošle zdarma a franko. Komu by sa však ľúbilo navštíviť moju dielňu osobne a obzreť si potrebné stroje, bude mi vitaný.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse, Trenč. stol.)

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaníu, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, Nie tajní prostriedok! klopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov, pohľavným nemociam, chladným rukám a nohám, krčom srdca, opilepsii, mokrosti posteľe, slabosti, záduhu, isebli, blaďosti závratu, zlému sluchu, nemociam nervov, influenzy, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d.

I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposielala hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,
Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

Telefon 395.

Mestská lekáreň k
ČIERNEMU ORLOVI
Temešvár,
vnútorné mesto, námestie sv. Juraja
Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaníu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaníu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleníu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslilujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plúcovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vďakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Každéj hospodine a matke

možno len blahoželat, ktoré
z ohľadu zdravia, úspory a
dobrej chuti Kathreinerovu
Kneippovu kávu (opravdová
je len v pôvodných balíkoch)
upotrebuju. —————

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farvy olejovej farby
50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal.
(36 kr.)

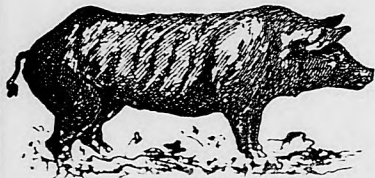
Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlatiť obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'aša 50 hal. (25 kr.)

Dostat'

u bratov Brüll
diel'novom sklade

Budapešť, VII, Dob-utcza 46.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po
celom svete rozšírený a za
výborne účinkujúci uznaný
liek

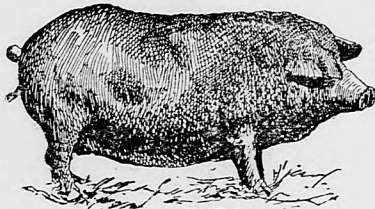
proti
dúlu sviň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou
slohou nielen od rozličných chorob zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu
týchto v najväčšej miere
pripomáha; o čom mnoho
tisíc ďakujúcich listov a
osvedčení svedčí. — Cena
spolu s návodom jedného
pôvodného polkilového ba-
lika je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balika franco
posiela**Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.**

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch,
krízov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil
úplne zdravie, — o čom pôvodné
dokumenta svedčia. Pri riadnom
užívaní povyháňa akékoľvek ne-
duhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho pri-
rodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej kor. 2.40
skl. s návodom je pôvodnej skl.

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNÉ

Karpatské zdravotné pilulky

vyvážené a pripravené jedine JÁNOM FRIEDRICHOM lekárnikom
v Malackách (prešporská stol.)

SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapenaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému,
katarrhu, zouchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boľeniu hlavy,
zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bledacke a starým otvoreným
ranám

Cena týchto piluliek je tak ľavna že každý chudobný si ich kúpiť môže,
stojí totiž jedna škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci
6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňa-
žitá hotovosť keď sa pošle poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle
sa s vyplatením už poštového kankofvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej
než balíček nezasíela sa.

Jediné zasielateľstvo u Jána Friedricha, lekárnika v Malackách,
v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky za to falšované byvajú, prosím
tieto len u mňa kupovať.

Výťah z poďakovani

Velacteny pane lekárník! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše
pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše
zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a
teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov dva balíčky.
V Častkove, 26. januára 1899. *Martin Sedlaček.*

Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravot-
ných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnú boľast' a mnoho som
utratil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už
4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský dobraje
dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.
Vo Veľkej Bytči, 18. októbra 1898. *Ján Horák.*

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich
karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť
nemôžem, užívame ich celá rodina.
Štubňa, 9. augusta 1899. *Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.*

Velacteny pane lekárník! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výteč-
ných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto,
lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.
V Petrovci, Bážka 28. jan. 1900.

Nicota, tesársky majster č. 1270.

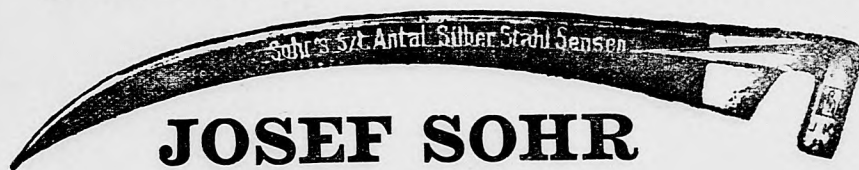
Blahorodý pane lekárník! Uctve Vás prosím, ráčte mi zastat' obra-
tom pošty 1 balík Vašich výborných karpatských piluliek, lebo blahod-
darnejšieho lieku neznám proti zapenaniu a proti žalúdočnému katarrhu
rad Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.
V Sobotišti, 19. dec. 1896. *S úctou Ján Vrana, mlynár.*

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý pošlite mi 1 balík
Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyľiečený prajem Vám
mnoho zdravia, 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich
piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od
Nebo žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glaubiez, v tovare na tannin.

Najväčšia dielňa sveta na kosa, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne

Výstraha. so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosa

V SOMOGY-SZILL.

Fabrika 100 korún vyplatiť
tomu, kto vie preukázat'
«Sohr Sväto-Antonskú»
kosu z daktovej inej fabriky,
200 korún vyplatiť tomu,
kto zpomedzi 100 «Sohr
Sväto-Antonských» vie
preukázat' päť zlych kos.

Kto úplne spoľahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výsspomenujetej chýrnejšej firmy obrázkový
cenník nežiada, ktorý ona hocomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje výrobky, a nezodpovedajúce kosa budú s
ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy plati fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromažďiteľom
výhody! — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosa sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
— .95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu na lepší.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„Triumph“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Tlačou Stephaneuma. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.